

บทบรรณาธิการ

ยูเครน (Ukraine)

ฉบับนี้ขอกล่าวถึงความเป็นมาของประเทศยูเครนอย่างย่อๆ เพราะที่ผ่านมามีความขัดแย้งภายในประเทศนี้ ยูเครนเป็น “อู่อ่าวอู่น้ำ” ของโลกมาช้านาน เนื่องจากสภาพอันอุดมสมบูรณ์ ในปี 2554 ยูเครนเป็นผู้ส่งออกธัญพืชรายใหญ่เป็นอันดับสามของโลก โดยผลการเก็บเกี่ยวในปีนั้นสูงกว่าค่าเฉลี่ย ยูเครนติดหนึ่งในสิบเขตการได้มาซึ่งที่ดินการเกษตรที่น่าดึงดูดที่สุดนอกเหนือจากนี้ ยูเครนยังมีภาคการผลิตที่พัฒนาดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอวกาศและอุปกรณ์อุตสาหกรรม

ประเทศยูเครน เป็นประเทศในยุโรปตะวันออก มีอาณาเขตทางตะวันออกติดต่อกับประเทศรัสเซีย ทางเหนือติดต่อกับเบลารุส ทางตะวันตกติดต่อกับโปแลนด์ สโลวาเกีย และฮังการี ทางตะวันตกเฉียงใต้ติดต่อกับโรมาเนียและมอลโดวา ทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้จรดทะเลดำและทะเลเอuxeฟตามลำดับ ยูเครนมีพื้นที่ 603,628 ตารางกิโลเมตร จึงเป็นประเทศใหญ่ที่สุดซึ่งมีอาณาเขตอยู่ในทวีปยุโรปทั้งหมด ยูเครนเป็นรัฐเดี่ยว ประกอบด้วย 24 จังหวัด หนึ่งสาธารณรัฐปกครองตนเอง (ไครเมีย) และสองนคร ซึ่งมีสถานภาพพิเศษ คือ กรุงเคียฟ เมืองหลวงและนครใหญ่ที่สุด และเซวัสโตปอลซึ่งเป็นที่ตั้งของกองเรือทะเลดำรัสเซีย มีประชากร 44.6 ล้านคน 77.8% เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ยูเครน โดยมีชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์รัสเซีย (17%) เบลารุสและโรมาเนียพอสมควร ภาษายูเครนเป็นภาษาราชการ ภาษารัสเซียก็พบใช้แพร่หลายเช่นกัน ศาสนาหลักของประเทศ คือ ศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ตะวันออก ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อสถาปัตยกรรม วรรณกรรมและดนตรียูเครน

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ยูเครนได้ประกาศเอกราชจากจักรวรรดิรัสเซียและราชวงศ์ฮับสบูร์กเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1918 แต่ต่อมากระแสการปฏิวัติในรัสเซียได้กลุ่ลามาถึงยูเครน ทำให้เกิดสงครามกลางเมืองและสงครามจากนั้นก็มีการประกาศเอกราชขึ้น

เกิดการก่อตั้งรัฐเอกราชยูเครนในช่วงระยะสั้นๆ สมัยต่างๆ ดังนี้ สาธารณรัฐประชาชนยูเครน สาธารณรัฐประชาชนยูเครนตะวันตก และรัฐยูเครน และในช่วงแรกของสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวยูเครนให้การสนับสนุนกองทัพนาซีเยอรมัน เพื่อเป็นอิสระจากสหภาพโซเวียต แต่ต่อมาได้หันไปต่อต้าน เนื่องจากกองทัพนาซีเยอรมันที่ปกครองอย่างกดขี่และทารุณ โดยในช่วงดังกล่าว ชาวยิวในยูเครนกว่า 1 ล้านคนถูกสังหารหมู่ และกรุงเคียฟถูกเผาทำลายอย่างไรก็ดี หลังจากที่กองทัพนาซีบุกครองโปแลนด์ในปี ค.ศ.1939 ดินแดนส่วนตะวันตกของยูเครนที่เดิมอยู่ภายใต้โปแลนด์ได้ถูกผนวกรวมกับสหภาพโซเวียต

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง กระแสชาตินิยมในยูเครนขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลต่างๆ ได้แก่ ความสำเร็จของระบบสหภาพโซเวียต ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วสหภาพโซเวียตและการพยายามปิดบังข้อมูลของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหภาพโซเวียตต่อการฉ้อโกงการระเบิดของโรงงานปฏิกรณ์ปรมาณู Chernobyl ที่ตั้งอยู่ในยูเครน ในปี ค.ศ.1986 และเมื่อประธานาธิบดีกอร์บาเชฟดำเนินนโยบายเปิดกว้างทางการเมือง ได้ส่งผลให้รัฐบาลของสหภาพโซเวียตจำเป็นต้องให้อำนาจแก่สาธารณรัฐและดินแดนปกครองตนเองต่างๆ มากขึ้น กระแสการเรียกร้องสิทธิที่จะปกครองตนเองในยูเครนดำเนินอย่างเข้มข้น และในที่สุดยูเครนได้ประกาศเอกราชจากสหภาพโซเวียต เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ. 1991 ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ.1991 ชาวยูเครนได้ลงประชามติให้ยูเครนประกาศเอกราชจากสหภาพโซเวียต

อย่างไรก็ดี ในภาพรวม สถานการณ์การเมืองภายในประเทศยังสับสนวุ่นวาย อาทิ การประท้วงของกลุ่มที่นิยมระบอบคอมมิวนิสต์ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มปฏิรูปเศรษฐกิจกับกลุ่มอนุรักษ์นิยม ความขัดแย้งระหว่างประธานาธิบดีกับนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการปฏิรูป

เศรษฐกิจ ปัญหาการเรียกร้องเอกราชของไครเมีย ปัญหาเงินเฟ้อและเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นต้น

ยูเครนดำเนินนโยบายมุ่งสู่ตะวันตกมาโดยตลอด ในช่วงแรกหลังการแยกตัวออกจากสหภาพโซเวียต โดยตั้งเป้าที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาของทวีปยุโรปและแยกตัวออกจากกรอบความสัมพันธ์กับรัสเซียและประเทศอดีตสหภาพโซเวียต แต่ต่อมา ยูเครนได้ปรับทิศทางนโยบายต่างประเทศให้สมดุลมากขึ้น โดยหันมาให้ความสำคัญกับรัสเซียและกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (CIS) ในปัจจุบัน กล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศของยูเครนอยู่บนพื้นฐานของการสร้างดุลยภาพระหว่างการบูรณาการกับตะวันตกและการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับรัสเซีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความผูกพันทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์การเมือง

ความสัมพันธ์ด้านต่างๆ กับประเทศไทย การทูตความสัมพันธ์ทวิภาคีดำเนินไปอย่างราบรื่น มีกลไกที่พร้อมสนับสนุนการพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับหนึ่ง โดยไทยมอบหมายสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก มีเขตอาณาดูแลยูเครน ขณะที่ยูเครนจัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตขึ้นที่ประเทศไทย มีความตกลงว่าด้วยการจัดตั้ง

คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Joint Commission) ระหว่างไทยกับยูเครน ความตกลงระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยกับสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมยูเครน

อย่างน้อยที่สุด เล่มนี้ก็ได้ทำให้ผู้อ่านรู้จักยูเครนสำหรับเนื้อหาในวารสารปัญญาภิวัฒน์ฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 15 บทความ บทความวิชาการ จำนวน 9 บทความ และบทความวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 บทความ จากทั้งสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์และสถาบันการศึกษาอื่นๆ

ทั้งนี้ ทางกองบรรณาธิการใคร่ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่าน และกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อ่านและสนับสนุนให้เชื่อมั่นในวารสารปัญญาภิวัฒน์ด้วยดีเสมอมา สุดท้ายนี้ ทางกองบรรณาธิการบริหารขอเชิญท่านเยี่ยมชม Website ของวารสารปัญญาภิวัฒน์ ได้ที่ Website : <http://journaluat.pim.ac.th>

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรวรรณ ดีประเสริฐ

jirawandee@pim.ac.th